

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 5 frt — kr
Félévre 2 „ 50 „
Negyedévre . . . 1 „ 25 „
Közsegeknek, körjegyzőknek és néptanítóknak:
Egész évre 4 frt, félévre 2 frt.

Egyes szám 10 kr.

Kapható a kiadóhivatalban, Valentin K. fia, Weidinger N. Rész-bánvay J., Böhm Manó, Engel Lajos kereskedésében és a földhanytósádban.

PÉCS

POLITIKAI VEGYESTARTALMU HETILAP.

Hirdetéseket

elfogad a kiadóhivatal (Ó-Posta-utca) Lye.-nyomda, hol mindenkor a legelőnyösebb árat szabotnak. Minden beiktatott hirdetés után 30 kr. bélyegdíj fizetendő.

Nyit-térben egy sor 10 kr.

Kéziratok

a szerkesztőségbe, (Ó-posta-utca Lye.-nyomda) küldendők.

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Ó-Posta-utca, Lyceumi nyomda.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Aratás után.

Nehéz idők sulyosodtak édes hazánk népeire. A föld megtagadta az idén áldásait és szűken osztogatta szét a magot. Silány a gabona-termés; alacsonyok az árak; sulyos a teher mely a szegény ember vállaira nehezült; nagy az adó; drágák az életfenntartási eszközök! Reménytelenül kullog a magyar gazda az élet kopár talaján!

Nincsen senki, ki a szomorú gazdasági valóság szuró töviseit nem érezné és sajtó kebelével vissza nem gondolna a korábbi évek boldogabb korszakára, mint a mely a magyar mezőgazdákra nézve a bőség és jólét „arany korát” képezte.

Ezen idő elmúlt és nehezen jön vissza többé! — — —

Manapság csak egy mód van arra, hogy tisztességesen megélhesünk és ez abban áll, hogy igényeinket megszorítsunk és a legszigorubb takarékoság elvei szerint rendezzük be háztartásunkat. Itt nincs más segítség! „Ha szegény vagy” — mondja a régi magyar közmondás — „ne táncolj!”

Népünk existenciája ugyanis nem annyira attól van föltételezve, hogy minő aratásunk van egyik-másik évben és miként tudja évi termését értékesíteni? hanem első sorban azon életkérdés megoldásától függ: hogy bir-e népünk elegendő erkölcsi erővel arra, miszerint a bőségről és kényelemtől lemondhasson? bir-e érzékelni a takaré-

kosság erénye iránt? tudja-e márszékelni életszükségleteit és minden felesleges költségekést kerülni? Ez, t. i. a takarékoság a mai kornak szükségparancsolta társadalmi erénye, mely valamint egyszerűl sok erkölcsi jónak kuforrása, úgy márszert egyszerűl hatalmas óvszer annyira, amégy is eléggé sujtott néptink végpusztulása ellen. A tapasztalás uysis szomorú példákkal illusztrálja, hogy mire vitt egyeseket a könnyelmű és pazar életmód, még ama régiebb, boldogabb korban is, midőn „selyem” volt az élet. És napjainkban? Megeşik az ember szíve, ha végig tekint a valaha jómódu birtokos családok és földmivesszadák sorain és látja, mint pusztulnak el azok egymásután. Elszorul az ember lelke, ha végig tekint egy városban az iparosok osztályán és tűnődve kérdezi önmagától: hová lettek az egykor jómódu mesteremberek, kik becsülettelé életet éltek? És ha kérdezzük: mi okozta rohamos pusztulásukat, elszegényedésüket? feleletül legtöbb esetben azt nyerjük: a könnyelmű tékozlás, a pazarlás, a fényűzés és nagyzás, melynek dámona egyaránt szedegeti áldozait a társadalom minden rétegében. A magyar földbirtokos mindehez inkább ért, mint a gazdálkodáshoz. Szerinte a művelt korszellemmel össze nem egyeztethető, sőt lealacsonyító szűkkebltség, ha valaki kiesínségrekhez p. o. néhány forintból ragaszkodik. Bőven költsékezik tehát és játssa a gaval-

lért, míg lehet. Kánikulában valami drága fürdőhelyen „nyaral”, mert hát a divat is úgy kívánja! Téli időben meg egyszerűl vadászotokat rendez, hogy a pénz meg ne penészesedjék az asztalókban. Csak aztán előbb-utóbb szomorú esőd ne lenne a vége! Az iparosok és mesteremberek is sokkal egyszerűlben éltek, ruházkodtak és takarékosabbak voltak azelőtt, midőn a kis ipar még javában virágozott, mint most az iparszabadság modern korában. A mesteremberleányok nem ismerték akkor a kalapot és a legyezőt, nem jártak tánciskolába és bállokba, mint most, hanem szorgalmasan forgatták a főzőkanalat és ilték odahaza a szövőszék mellett. Volt is akkor több becsületök és nagyobb keletők, mint a mai „divatmajmoló kisasszonykáknak”, kikben hiába kereszük a jó gazdaasszonyokban megkívántató tulajdonságokat és ama régiebb kor egyszerűl erkölcsait; családapák és családanyák pedig otthon kedves övéik körében keresték és találták fel életörmeiket és szórakozásukat és nem a nagy világ piacán egyes drága passziók hű kedvtöltéseiben a divatos pipere és fényűzés gyarló utánzásában. Ma mindenki élvezni óhajt. „Minél többet élvezni és minél többet mutatni!” — ez korunk jellemző törekvése. És van akárhány ember, ki fáradhatatlanul dolgozik, de csak azért, hogy minél többet élvezhessen és prédálhasson.

Manapság már az egyszerű falusi földmivesszember házából is ki van szo-

A „PÉCS TÁRCAJA.

„Nem illik.”

— A „Pécs” eredeti tárcája —

Nem illik — ugye bár, édes Szerkesztő úr? — hivatalnol, bolond istók módjára, berontani valahova, teszem azt a szerkesztő hivatalába.

Tudom én azt jól. Épen azért akarok arról beszélni, a mi nem illik. Ugy tesztek, mint L. Márton prédicátor tön írása szerint, tudósítván valamely barátját: „Barátom, holnap a rézségesség ellen kell prédikálnom, ergo ma este berugok.”

Hogy pedig miként jutottam én erre a gondolatra, azt is megmondom.

Van biz ott a sok rossz között, akad jó barát is. Egy ilyen jó barátom oka mindennek. Ha már most, Szerkesztő úr nagy mérgesen pipaszár utár nyúl, én mosom kezeimet, tartsa ő oda a hátát, minek akadékoskodik?

Ez a jó barátom — nevét nem illik megmondani — igen jó fiu, de egy nagy, szörnyű nagy bogara van.

Erőnek erejével szalon-férfiuvá akar válni. Ez magában véve igen szép eszma, senkinek sem lehet kifogása ellene, de a kivétel, az már kétségbeesítő,

Egy alkalommal látott valakit hajlongni, kezeit dörzsölni, én bizony nem tudom: kelleni volt-e, diplomata volt-e? elég az hozzá, hogy ez neki végtelenül megtetszett s most mindig tanulgatja ezt a hajlongást tükrőből, s morzsolgatja gőresző markait naponkint a kopásig.

Váltig beszólik neki, hogy mind nevetséges az, mit az ember — másokat majmolva — tesz, de nem hiszi el, pedig a jó barát szavaiban kétkedni, az sem a legillemeoseb valami.

Kész mulatság nézni, miként bókol. Dereka meghajlik patkóformára, szinte ropog; kezeit el nem választaná egymástól az orosz császárság gért, s úgy marad fölig görbe helyzetben, mint a megdőlő bodzafa. Persze nagy megerőtletésbe kerül mindenkinek a komolyság, mert hát szembe nevetni valakit — még sem illik.

Nem régieben valaki azt találta neki mondani: „Pajtás, ha te az „Aranyhal”-ban állnál úgy, mint most, minden részeg paraszt a te hátadat verné flaskójával, hogy hát: bort ide! Olyan vagy, mint a korcsmaasztal.”

Nyilvánvaló, hogy ez is illetlenség volt. De az én barátom nem jött zavarba; végigüszített a gorombáskodón, kiegyenesedett, előre tolt bal lábát is vissza házta s nagy büszkén a szemébe vágta tőmadájának:

„Értesz is te hozzá. Ez így van előírva.” Már erre aztán — illik, nem illik — min-

denki akkorát nevetett, hogy harsogott bele a terem.

Barátom elpirult, vette botját, kalapját, se teszem, se veszem, hazáig meg sem állt. Még azt sem mondta: befőllegett.

Természetes, hogy ez sem illik, Negyed-ötödnapra hozzáam küld, adjam kölcsönképen a „Nem illik”-et.

Miért ne? ha megvolna, gondoltam magamban.

De hát hogy a követ még se távozzék üres kézzel, kaptam egy régi újságot s abból hamarosan lekaptam néhány mexikói illemszabályt. Mutatóba ide írok néhányat:

1) Ha szalonba lépsz föltelt kalappal, fűtőszóval, ez még hagyján, de már aztán sáros lábadat a házi asszony ruhájába törölni, ki marjakk mondani az egész közvéleménnyel szemben, hogy illetlenség.

5) Ozsonna alatt szomszédod zsebéből húzni ki a zsebkendőt, még megjárja, de használat után a magadéba csuszatni, nem illemes.

6) Pipád hamuját azon ürügy alatt, hogy virágot rejtegetsz, hölgyed kezébe verni, olyasmi, a mi kisse sérti az illemt.

17) Vendégladókban asztalokon át a vendégek fején keresztül pöködni, határozottan illemellenes cselekedet.

Ezeket küldtem el neki, Persze, hogy olyan epével, méreggel teli ír: levelet kaptam köszönet

ritva a takarékoság és vele számírvé az egyszerűség. A vászon-cselédek selymes szoknyát hordoznak; a legények pedig a legfinomabb posztóruhában és ráncos csizmában járnak. Sűrűzés, szivarozás mindennapi dolgok.

Mit szólnak még a mi népünknek annyira jellemző korcsmázás, tivornyázás és dözsölés szenvedélyeiről, melyek már oly sok családot koldusbotra juttattak? A lakomák, bucsuk és farsangi dárídók alkalmával szokásban levő haszontalan költségekről, melyek sokszor annyit emésztenek föl, a menyinyi elégséges volna egy család egész évi fenntartására!? Mindezen nemtelen passiókat és haszontalan kiadásokat korlátoznunk kell, ha életexistenciánkat biztosítani akarjuk a mai nehéz időkben. Ezek helyett inkább ápolnunk kell a józanság, mértékletesség és bölcs takarékoság szép erényvirágait népünkben és ezt fogékonyan tenni minden jó, igaz és szép eszme iránt.

Könnnyű elpredálni azt, a mi van; megszerezni azt, a mi nincs: jóval nehezebb. Addig kell takarékoskodni, míg van miből; ne várjuk, hogy a szükség kényszerítsen arra. A kényszerben rendszeresen kevés a köszönet!

A pazarlás, mely nagyban költ, a kevélység és könnnyelműség sors-szülöttje; valóságos anachronismus, mely sehogy sem illik be napjaink szűk keretébe. „Ha szegény vagy, ne táncolj!” E régi közmondás igazságát különösen napjainkban kell érvényesíteni, midőn egyedül a takarékoság menthet meg bennünket. Dolgozzunk és takarékoskodjunk, s boldog megelégedés fogja jutalmazni becsületet egyszerűségünket.

Schultz Károly.

Változások a pécsi pénzügyigazgatóság kebelében.

Az új pénzügyi szervezés f. évi augusztus 1-én fogván életbe lépni, a hivatalos lap f. évi 14-ik száma meghozta az erre vonatkozó kinevezéseket. A szervezés lényege, hogy az adófelügyelőségek beosztattak a pénzügyigazgatóság kebelébe, melyeknek száma viszont tetemesen megszorított; úgy, hogy az új szervezés

szert Magyarországra 50 pénzügyigazgatósági területre osztották be. Így külön pénzügyigazgatóság létesült Kaposvárot és Szegszárdon, hol eddig a pécsi pénzügyigazgatóság alá tartozó adó felügyelőségek működtek. E változás folytán a pécsi pénzügyigazgatóság hivatalnokainak száma tetemesen, összesen 21-gyel csökkent, mi a városra nézve ározhatós veszteség, Kaposvárra és Szegszárdra viszont nagy nyereség, e veszteségbe azonban — országos érdekből történően az — bele kell nyugodnunk, jellehet minélgy sajnálandó, ha egy álszerű központi intézmény, miód a pécsi pénzügyigazgatóság volt, részekre bomlik és jellehet nem bizonyos, hogy a most végbeviendő decentralizatio oly árvós és oly tartós életü lesz-e, mint azt hiszik és hinni szeretjük mi is annál inkább, mert épen a pénzügyi szervezés az, melynek az állandóság igen kívánatos. A szervezés folytán a pécsi pénzügyigazgatóság tisztikara a következők: pénzügyigazgató Dr. Agoston Dömján kir. tanácsos, pénzügyigazgató helyettes: Perczel Kálmán p. ü. titkár. Titkárok: dr. Sey Ernő és Wittmayer János. Fogalmazók: Ujváry Sándor, Liszkaay Béla, August Ferenc, Szakács Károly. Prager János. Névtartásbiztosok: Radenich Géza és Ruwald József titkárok. Kataszteri irattartó kezelő irodatísz: Balog Pál. Számtanfosos: Bra w e n e z Frigyes. Számtísztek: Egerszaghy Kálmán, Barnaky Gyula. Szabó Lajos Konkoly Agost Jagan Gusztáv, Wachter Ede. Gálovich József Irodavezető: Boross József. Irodatísz: Lantos Flórián. Allami várrehajtók: Fűtős Antal, Sarl Gusztáv, Kocsák József.

Az eddig működött tisztikarból rendelkezési állapotba tétettek: Borovits Károly p. ü. tanácsos, Krádlitz István titkár, Hartl Ede irodatísz.

Athelyeztettek: M r á z Agost titkár Szombathelyre. F e d e r e r Ferenc titkár Aradra. B e r e c z k y Miksa fogalmazó Sz. Fehérvárra. S c h m o t z e r János fogalmazó Kaposvárra, B o r s á d y József számviszáló Győrbe. K o h a r i t s Gyula számtísz vezető számtíszte Kaposvárra. R o m e i s z Imre számtísz Kaposvárra. K e l l e r Antal számtísz Szegszárdra, N i k e l l Lajos számtísz Egerbe, B a b a r c z y Géza számtísz Győrbe.

Előléptetettek: T e u t s c h Károly számtanfosos pénzügyminiszeri számtanfosossá Budapestre és F i l i p Kálmán számtísz pénzügyminiszeri számtíszte Bpestre.

Az irodatísztek közül áthelyeztettek: K r i s t o f Gyula irodatíszte Nagyváradra, B e r n h a r d t Nándor irodatíszte Kaposvárra, V a l e n t i n i Ödön Kaposvárra, M o o s m a y e r Frigyes irodatíszte Nyiregyháza. E r d ő l v i Géza Nagy-Bacsokokra, R i t z l Antal segédtísz irodatíszte Szegszárdra.

Kaposvári pénzügyigazgatóvá M a t i s z F e-

renc eddigi adófelügyelő, p. ü. titkár nevezetett ki, a tanácsosi cím- és jellegét megkapva.

Szegszárdra K a r g Károly nevezetett ki pénzügyigazgatóvá. Az eddigi szegszárdi adófelügyelő B ü k y György helyettes pénzügyigazgatóvá nevezetett ki Trencsénbe.

Ez itt elősorolt változásokban legkelleme- sebben hat reánk bizonyosan az, hogy eddigi pénzügyigazgatóink: Dragonescu Dömján továbbra is nálunk hagyott. A köztisztlet és szeretet, melyben ez erőlyas, de egyuttal előzékeny, imponáló és egyuttal megnyerő modoru hivatalfő- nök városszerte részeseül, arra indítanak, hogy az ő maradása fölött örömlőnek ez uton is kifejezést adjunk.

Füredi levél.

Virágügy 1889. július 14.

Szerkesztő úr!

Tudom nem volt rá elkészülve, hogy a Kárpátok a regényes kis pontjáról fogok magamról hírt adni önnek.

4 napja, hogy itt tartózkodunk. Az erdő mélyében, sűrű fenyők aljában, egy padkán írom e sorokat. Érzem, hogy a mindennapi élet küzdelmi eleméiték bennem azt az idealismust, mely költői varázst kölcsönzött mindennek a mit eddig láttam. De azért nem közönséges érzések között élvezem az előttem egészen új képet.

Virágügyi erdő s hagyomork csodaszép világa, telve élettél, illattal.

Közel látszanak ide a felhőkig nyúló Kárpátok hegyesorportjai a gerlachfalvi és lomaiúi csucsoval, melyeket örökös hó fed. A völgy millió virághimes bokrétaival hivatkozódik, innét neve: Virágügy.

Talán sehol sincs oly üde színben a tengerként hullámzó gabonaföld mint itt.

Az erdő mélyében tisztások verőfényében bárszovos moha közt pirosodik az eper s kandiál elő a nefelejts. Fenyő illatot hóg felénk a légmozdulása s bár a meleg elől menekültünk e kedves üdülőhelyre, itt is ki fog az árnyékon július hava.

Az erdő hensejéből a sárga rigó kedves hangja hallik. Ez az egyetlen dalnoka a nagy erdőnek.

S ha a kívánatos szellő végig simul a fák koronáján, olyan az, mintha nem messze tőlünk a tenger hullámai zúgnának.

Ha nyári lakunk terraszának karfájára támaszkodva kitekintek, lelkem örvendez a szép látványon, mi szemem elől táru.

A tü levélű fák sötétzöld hullámos körvonallal veszi körül virágos völgyünket.

Fölöttünk a kék levegő tenger. Sima puha pelyhen a sűrű gyepek gulya ménes deléget. — Milyen könnnyű itt a levegő, szinte éled az ember tőle, a sovár lélek fölvidul és titkoszervi érzések váltják föl a minden-

fejében, hogy el nem dicsekedtem vele mindez óráig még senkinek sem.

Az én alapszabályom különben ez: nem illik olyasmit tenni, mondani, vagy gondolni, mi másért sért, bánt, vagy zavarba hozhat.

A ki rámondja: „Placet,” s a szerint cselekszik, bizton lehet arról, hogy soha sehonnán sem lökik ki, mint nem odavolt. Praktikus oldala is van ennek a főtörvénynek. Mert ha például általánosságban elfogadnák és akadna valami szörnyű csendes lélek a társaságban, ki, mivel okosat nem tud mondani, szájára lakatot tesz, arra a kérdésre, hogy mért nem beszélsz, azt válaszolhatja egész flegmával: „Mert valaki zavarba jönu.” Nos, és nem is mondana vele nem igazat, mert ő maga bizonyára eléggé beun van már ebben az izében.

Még volna mondani valóm, de félek, hogy baj éri szegény árva fejemet.

Tudom, hogy magam alatt vágom a fát, mert minden szavammal egy-egy arculesapást mérök a magam törvényére, de bát ha nem fér meg bennem s kitalálja fúrni az oldalamat az igazság. Meg aztán ha már illetlenül kezdtem, miért ne folytathatnám? Uram segits!

Drága nők és úrhölgyek, önöknek sem illik ám egyetmá! Jaj énekeim! Millió pardon! De megmaradok állítómsámmal rendületlenül, míg csak szemük villáma le nem teper. Bátorság, ne hagyj el!

Nem illik pedig sok, sok önökre már a legregióbb időktől fogva.

Nem illet éva anyánkra az első függefakosztóm, mert elhamarkodva kapta magára, próba nélkül.

Illetlenkedett Cleopatra fátyolruhájában, hogy azt a szegény huszártísztet úgy elbolondította (gondolom Antinak hitták), hogy szegénynek soh' sem jött meg többé az esze.

Szép volt ez? Mondják még többet?

Nem szölok, csak fordítsák tekintetüket arra a millió lapos bugyellárisra, mely ott uszik kiaszva a világ legnagyobb tengerén, az adósságban s mindent megtudnak.

Hiszen a halál némasága mond legtöbbet az embernek.

S mi vitte ennyire szegényeket? Megyő- rögye válaszolnak: „A puc, a puc,” s ismét csendesen tovább usznak, természetesen az adósságban.

Ez baj, de hát az a leggonoszabb az egész dologban, hogy néha csúf, semmit mondó, kiállhatatlan dolgok emésztették föl a jelent, jövőt, békét, boldogságot s nem egyszer a becsületet is. Ez az, a mi nem illik.

Vagy talán szép volt a krinolin, s nem mentek rá százak, ezerek?

És mit mondják a tevépápról. Ön Jöreménység foka te az izlésteleneknek, mely anyyi zabot, aszalt szilvát, szécskát nyeltél el s mégis folyton

éhezel! Br... de hála a jó izlésnek, kezd apadni, sőt már-már letűnt az élet tengeréről. Hála, hála, hála! (Nyugtával dicsejrik csak a napot. A szerk.)

Legtöbb illetlenséget azonban a kalappal követnek el kegyetek. Miért? Mert nem nézik, hogy arcukhoz illik-e, hanem azt: divatos-e? s menten megveszik. Ennek aztán az a vége, hogy ez a sok Kuruku, Admiral, meg pokolfélegyházi masamód a tudója, hogy minévi kosár, teknő, tepsziforma kalap szegletessé, szemtelenné, nem széppé teszi a legkedvesebb, legszebb arcot is.

Én, ha asszonyoknak születtem volna (Hű! A szerk.), olyat hordanék, melyikben legjobban tetszeném — férjemnek. És lenne bár az „kapízon”, büszkén járnék benne.

Kegyetek már most kacagnak. Am jó, de vallják meg, hogy van valami a dologban. Például hozom fel: hány nőt m e g s z e p i t e t t a férfikalap, s ma már nem hordja senki sem. Vagy azok a gyönyörü csipkekezdők nem ellenállhatatlanok némely hölgy fején, s látni valakü? Sza, nem divatos, hát torzitsuk el szántsázdékkal azt, mit a nagy Isten szépek te- remtett!

Bizony sokat megvesznek kegyetek, noha nem illik — arcukhoz, fejökre.

Tegnap estefelől el sétáltam az udvari szabóm háza előtt. A nemes férfiú, úgy látszik, va-

npiakat. Tele tödővel lihegem be a balzsamot. Virágölgy elégre látogatott s ha több vendégszámra jönnek az üdülői vágyakozók, kik szál-lás hiányában kénytelenek visszamenni Poprád-Falkára, a mely kiindulási pontja az e vidékre ránduló turistáknak.

Csinos nők itt fölös számban, kiknek legnagyobb mulatsága eprezni, vagy a völgy szép mozaikból és virágaiból prés alá gyűjtieni és levélpapírosokra ragasztva szállítani közel-távolba, kedves ismerősökhöz.

Az élet elég olcsó itt, s a kitűnő levegőért még adót sem kell fizetni.

De kutató lélekem bármint fáradozik, nem fedezhet fel olyan jelenetfűt, a mi a költői tol-tal elragadhatná. Semmi regényes, semmi mag-ragadó a jelenetekben. Pedig mintha e hely csakis arra lanna teremtvé.

Csakbogy persze, valamit hogy egy regény témájára allessünk, nem elég csak egymagában a nő. Férfi alig lehet itt látni.

Ha az út fáradalmait kipihentük, kirándu-lásokat fogunk tenni.

Addig, míg tapasztalataim tárházát e kör-nyék szépségével gazdagítottam, innét akarom üdvözölni. Isten vele!

Zsanka.

Rómer Flóris utóda

(Petrovich Ferencz).

Petrovich Ferenc kir. tanácsost, a nagyvá-radi tankerület főigazgatóját 15-én iktatták be a róm. kath. székesegyházban kanonoki székébe: Ez alkalomból a nagyváradi „Szabadság“ következőleg ír:

Petrovich multja szorosan össze van növe középiskolai tanügyünk közel multbeli történeté-vel és a kinevezés Petrovichban az egyházi férfi-um mellett a már közel 3 évtizeden át kitűnő szol-gálatot teljesítő középiskolai tanárt és tanügyi adminisztrátort jutalmazta meg.

Az ő kitüntetése nemcsak városunk és me-gyénkben, hanem országszerte mindenütt a leg-nagyobb lelkesedéssel és örömmel fogadtatt. Petrovichsal a nagyváradi lat szertartásu ka-nonokok sorába oly férfi lépett, ki ezen tiszte-letre méltó területen egyik legnagyobb büszkesé-gét, fényét fogja képezni s máltó utódja lesz Rómernek.

Mint pap és tanár, valamint iskolaügyünk lelkes, feünkölt szellemű administratora egyaránt élt ő hivatásának, tetteit, lélekkel annak szen-tel'e magát: lelke egész melegével, fáradhatat-lanul folytatott szellemi munkálkodással szolgálta hazáját, egyházát, a magyar tudományt és iskola-ügyet. A hol eddig működött, mindig betöltötte helyét és mit eddig tett, mindig teljes erejével vitte véghez. Általános műveltsége a legalaposabb tudományos készültséggel párosul, ő a legszigo-

rubh lelkiismeretű és kötelességtudó ember, kit nyíltszívűsége és szeretetreméltósága miatt min-denki szeret.

E mellett tetteiben nem vezérli hiú dics-vágy, nemes szíva sugallatából cselekszi a na-mest, szépet és követésre méltót. Petrovich te-tőtől talpig magyar, tántoríthatatlan hazafisá-gal, tiszta szellemével, fényes tehetségeivel és sikeres munkálkodásával nemcsak szűkebb ism-a-róseinek, hanem az ország tudományos köréi előtt közbecsület, tiszteletet szerzett magának.

Az országos középiskolai tanáregyesületi küzlöny Petrovichot „a középiskolai tanárság és a tanáregyesület egyik büszkeségének“ mondja és mostani kinevezetése alkalnából azt írja: „Bizton reméljük, hogy a ki vérünkkel való vér, ezental is lelke egész melegével a miénk marad.“

Petrovich Siklóson 1836. február 8-án szü-lelt. Gimnáziumi tanulmányait Pécsen végezte, onnét Bécsebe került a Pazmanenumba, a hol 4 évig tanult theológiát, 2 és fél évig classica phi-lológiát. Az élet munkáiát korán kezdte, még 1861-ben, a midőn előbb segédlelkészkedett a pécsi egyházmegyében, Olaszon, Rácpetrén és Pécsen, de már 1862-ben kinevezetett a clas-sikai nyelvek, részben a német nyelv tanárává a pécsi kath. főgimnáziumhoz, hol 11 és fél évig működött. A tanári képesítést 1867-ben szerezte a philológiából.

1873-ban került a budai főgimnáziumba, mint a classikai nyelvek rendes tanára és tanári székéből egyenesen főigazgatóvá nevezetett ki 1881. ápril 8-án.

Petrovich az irodalom terén is sikerrel működött. Tacitus hat évkönyvének mintaszerű kiadásán s több rápiraton kívül számos hírlapi és folyóirati cikket írt és így Petrovich erős lo-gikájával, alapos tudásával s eleven irányával a magyar tanügyi irodalomnak vezérlelkje és utmuta-tója volt.

Mindenütt, a hol volt, bevékeny részt vett a közélet mozgalmában. Pécsen tagja volt a köztörvényhatósági bizottságnak, a városi iskola-széknek stb. Budapesten a középiskolai tanár-egyesület választmányának, az országos közokt. tanácsnak és a tanárvizsgáló bizottságnak stb. Az utolsó időben hivatala távoltartá őt úgy az irodalomtól, mint a közügyek szolgálatától.

Petrovich ma erjék delén álló férfiú s így tőle még sokat várhatunk.

De mint Eötvös mondá: „Minden tettek mérlege a siker.“ ezt Petrovichnál a legigazibban látjuk megvalósítva. A tanügyi terén szerzett kitűnő érdemeiért a kir. tanácsosi címet kapta, általános szeretet és tisztelet környezi széles kör-ben! Működik még sokáig hazánk, az egyház, a magyar tudomány és iskolaügy javára.

*

A beiktatásról a következő tudósítást adjuk

csora után volt már, kinn ült a szederfa alatt, s egy menyő nagy vellával fogait piszkálta, száját úgy kitűtötte, hogy, a milyen vékony dongája az isten adta, mondok, menten leszalad a torkán drága személye. Megesőváltam a fejemet s tovább készültem.

De a snáider villámgyorsan mellettem ter-mett hosszú lábszárain.

— Ugy-e nem illik, a mit tettem, mondja egész bűnbánólag.

— Hiszen nem ártott vele senkinek sem, hanem már uri embernek még sem volna szabad ilyesmit tennie.

— No, no, értem, szóló némi büszkeséggel, a mint az már „uri emberekhez“ illik.

— Mondok még valamit! Látja, az sem illendő, olyankor küldeni a számlát fenyegető hangon, mikor a ruhát rég fölaperítették bankó-nak, a mint hogy a suszter is illetlenkedik, ha kontójával akkor állít be, mikor a kérdéses cipőt már a tandler is kihajította „müter-méből.“

Fanyar képpel sarkon fordult, sunyi hara-gos pillantást vetve rám oldalról, bosszusan dör-mögte: „Jójakát.“

Tés Szerkesztő úrnak is van ám szemre-hányani valóm.

Őn engem keserít, bánt, formálisan sérteget. Illik ez?

Minek nekem pénzügyi, gazdasági tanács, ha se pénzem, se posztóm. Ez nem járja!

Hanem tudja mit, alkudjunk meg. Küldjön nekem ezentúl pénzt, én majd cserébe szolgálók tanácsosal kész örömmel. De így, így nem ma-radhat önnek magam-fajta szegény legény jó barátja.

A ki azt a lapot asztalomon látja, nagyot röhög a szemembe, — kikérem magamnak az ilyen illetlen viselkedést! — s erősen bizonyit-gatja, hogy „Szerkesztő“ tr csak az én bossz-szantásomra fundálta ki.

Jó, jó; majd meglátjuk, ki bájja meg.

„Ha te úgy, én is úgy!“

A mint ön keserít engem ezekkel a tárgy-talan tanácsokkal, majd meggyötröm én is — nem maradok adósa — fecsegésemmel.

Tudom ugyan, hogy most rögtön kürra restanciat lapjában, de én nem ijedek ám meg, hanem várom kitarotán az alkudást. — NB. Némi percekent is fölajánlok belőle, s ha meglesz, én kerékedem felül s fizetek azonnal, a mint illik, de addig — illik, nem illik — maradok bátralekos. (Igazán jó eszmet mondott. S ha én nyertem volna meg a 481.000 frtot a temesvári huzason, hajlandó volnék én fizetni az előfizetőimnek. De mivel ez — sajnos — nem történt, kénytelen vagyok a régi eljárást követni és — várni, míg a bátralekok befolyanak, a mi, tessék elhinni, nem a legutolsó passio. A szerk.)

Dr. Nő.

A székesegyházban összegyűlt közönség előtt B á z á r Gyula tartott misét. Azután az új ka-nonok letette R a c s e k nagyrepóst kezébe az esküt, mire W i n k l e r József apátkanonok, mintán F e t s e r Antal papnöveldei igazgató fel-olvasa a királyi kinevezést, szip beszédben em-lékezett meg először a bold. Rómerről, a kinek helyére Petrovich kinevezetett. Mint tudóst és hazafit méltatta röviden, de jellemzően és meleg kegyellel. Majd kiemelte az új kanonok érde-mit s bevezette székébe. A kanonoki jelvények felvétele után P e t r o v i c h kanonok hosszabb beszédben, mely-n a szerénység vonult keresztül, közönte meg a kitüntetést, melyre ezután akarja magát érdemessé tenni s lelkes hangon adott hálát kinevezetéseért a pápának, királynak, S c h l a u c h és D u l a n s z k y (pécsi) püspököknek, a káptalannak stb. Azután a beiktatás véget ért. Az új kanonokot sokan üdvözölték.

S P O R T.

„A pécsi atletikai club“ által hirdettet „Harkányi“ távverseny és ezal elybekötött társas kirándulás uti terve.

A verseny és kirándulás napja 1889. ju-lius 28.

1) A versenyzők indítása a siklósi külvá-rosi vámsorompótól történik az indító pisztolylö-vésre pont 5 órakor reggel.

2) Nyomban utának indulnak a kerékpáros kirándulók egy csoportban.

3) A pályabíró és orvos külön kocsin kö-veti a versenyzőket.

4) A versenybírók indulása egyidőjleg tör-ténik a pályabíróval.

5) Érkezés Harkányba, fogadtatás és a győztesek kijelölése.

6) Fél órai pihenés után átrándul a társa-ság az újonnan felfedezett gyűli csepkőbarlang megtekintésére.

7) Visszatérés Harkányba ebédre (table d' hôte 1 frt 20 kr).

8) Ebéd után sétazene a fürdői parkban.

9) Este bál a fürdőhelyiség tánczer-tében.

Visszatérés tetszés szerint.

A részt venni szándékozó club-tagok fel-kéretnek, hogy a titkárnál f. hó 26-ig bejelen-teni sziveskednének azt, hogy mily módon szán-dékoznak a kirándulásban résztvenni s hogy egyedül vagy esetleg családostul óhajtanak e résztvenni.

Megjegyeztetik, hogy a kirándulók azon tagjai, kik nem versenyeznek, az indítás előtt ¼ órával indulnak a kocsiokon, hogy a versenyzőket ne zavarják s hogy a beérkezésnél jelen lehet-senek.

Kiadta

Dr. Egy Béla titkár.

H I R E K.

Személyi hírek. Kissfaludy Imre budapesti kir. táblai bíró szabadságideje eltölté-sére Mohácsra utazott.

Plebános beiktatás. Andrin Gergely kezdű plebános vasárnap tartotta beiktatási ün-nepélyét, a hívek nagy sokasága előtt. A szer-tartás a bodonyi esperes: Babócsay Pál meghatalmazásából S z a u t t e r Antal görögényi plebános végezte, ki nagyhatású szónoklatban fejtegette ugy a pap, mint a hívek kötelességeit egymás irányában, melyek hogy a jelen esetben kölcsönösen teljesítve lesznek, reméljük és his-zük, annál is inkább, mert az új plebános, mi-dőn nála községeknek tanítói tisztelegtek, huma-nus és közbíra irányuló intentionaiok oly szép ki-jelentését adta, hogy tőle a népevelés fejleszté-sése és a magyarosodás terjesztése ügyében, mire különben parochiája területén szép tér nyílik, de másrészt szükség is van, a legjobbat várhatjuk.

A pápa a panonhalmi főpátnak a viola-színű zuchetto viselését engedélyezte, minek viselésre rendszerint csak fölszentelt püspökök vannak jogosítva. A zuchetto H a u d e k Agos-ton, a római sz. Anselm intézet jogtanára viszi el Vaszary Kolos főpátnak, ki jelenleg Fűreden tartózkodik.

Primitia. Szűcs József úrnak 7-ikén tartotta első miséjét Udvariban. Manufactora F ü l ö p György miszál plebános volt. Az ün-nepi beszédet K o v á c s Antal pincehelyi káplán mondotta. Nyoszolyó leányok H a j a s Irma és

Zsigmond Anna kisasszonyok voltak. Az ünnepélyt kedélyes lakoma s tánc követte. — Herge József pécsi egyházmegyei áldozat vasárnap tartotta Bonyhádon első miséjét. Manu ductora Benze István duna-földvári apáti-plébános volt. A német ünnepi szónoklatot Kormendy Károly seminariumi vicecator, a magyar Kienle József bonyhádi káplán tartotta. Az új misés, mint már egyszer említettük, Himesházára küldötték káplánul.

Lechner Gyula rendőrkapitány hosszabb tartamu szabadság után, melyet Karlsbadban és Toblachban töltött, kedden érkezett vissza körünkbe teljesen fülödülve és hivataloskodását csütörtökön d. u. újból megkezdte. Óhajti, hogy a javulás, mely a közszerepben álló kapitány egészségi állapotában beállott, folytonos legyen.

A város szépítésére fűdös mozgalom van meginduló félben. Célja: Pécs város gyönyörű, de elhagyatott, kellőleg nem ápoltt vidékének, kiránduló helyeinek, első sorban pedig a pártalan szépségű Tattyének felkarolása. Szépítése, vonzóvá és látogatottá tévése. A döntő lépés ez ügyben már a napokban megtörténik. A mozgalom élén Vaszary Gyula rendőrkapitány áll, ki azt bizonyára sikerre is fogja vezetni, annál is inkább, mert a czél oly szép, közérdekű és oly kézzel elérhető, hogy bizonyára nem lesz a város intelligenciájának egy tagja sem, ki attól félireit — mert csak fillérekről van szó, megtagadná. — Az ügy teljes sikere céljából szükségesnek tartanók, ha e mozgalomba a Kárpát-egyelt pécsi tagjai is, kiknek céljuk az itt változtatott ugyanazonos, bevonatának. „Egyesült erővel” — ez legyen jelszavunk.

Asphalt Pécsen. A város tanácsa, meggyőződésén róla, hogy kövezési ügyünk nyomorúságos állapotán okvetlen javítani kell, elhatározta, hogy kísérletet tesz az asphaltról. A tárgyalások, melyek a „Magyar Asphalt Részvénytársasággal” folytak, annyira előhaladtak, hogy a szerződés is megállapított és annak aláírása ma, vagy a napokban történik meg. Próbaképen asphalt burkolattal látatik el a Fűrdő utca és a Kistér és Széchenyi tér közötti utcárait, összesen 700 méter terület, 6 méterenként 6 forintért. Ez árban minden munkát díja befoglalatik, kivéve a feltöltéshez szükséges homokot és földet, mit a város ad. A társaság 5 évre jót áll a munkátért és az idő alatt minden rombolást kijavítani tartozik, ha az nem szándékosan állt be; az 5 év letelte után 10 évig javítás fejében a város 2 méterenként 25 krt fizet a társaságnak. A munkát szeptemberben fog megkezdetni.

Hymen. Borsitzky Imre kir. jbrisági aljegyző eljegyezte Ludwig János orvos leányát: Ilka k. a.-t. — Reeh György rendőrségi fogalmazó tisztelethelyi aljegyző eljegyezte Kellauer Sándor iskolászként gondnok leányát: Gábris k. a.-t.

A főgymnasium új igazgatója: Inczedy Dénes július 15-én vette át elődőtől hivatalát.

A kaposvári törvényszék elnöke: Dörner Zoltán f. hó 11-én foglalta el hivatalát. A törvényszék vezetését azonban csak szabadságideje letelte után fogja átvenni.

Lemondás. Dr. S. S. Elemér szegszárdi kir. alügyész állásáról lemondott.

A pécsi ügyvédi kamara lajstromába dr Spányi Leo szegszárdi, továbbá Bodó Aladár pécsi ügyvéd folytatásig felvételtek.

Gyászhir. Idős b. Hallerkeői Haller József gróf, Vizakna város volt királybirája meghalt 71-ik évében Sz.-Keresztnon. Közel rokonságban állott a Kemény, Vay és Perczel családokkal. Nyugodjék békében.

Jóváhagyva. A belvárosi leányiskola felállítására és ezzel együtt az Örtzen féle ház megvételére vonatkozó városi közgyűlési határozat kormányhatóságilag jóváhagyott. Mégis jó volt a rosszult informált minisztérió a jobban informált miniszterhez fordulni.

A kataszteri helyszínelést Tallián Zsigmond becslobiztos f. hó 17-ikén kezdte meg Mohácson.

A „Pécsi Dalárda” elhatározta, hogy a szegedi országos dalversenyre testületileg elmegy.

Huszárjaink fegyvergyakorlatok A nálunk állomásozó huszárezred e hó 16-án indult el Tolnára, hol 18-tól 31-ig az ezred-gyakorlatok lesznek. Augusztus hó 1-én Tolnát is elhagyja és Seregélyesre (Fejérmegyében) vonul, hol aug. 4-től 11 ig dandár gyakorlatok tartatnak. Aug.

12-én Pilis Csabára megy s 15-től szept. 5-ig részt vesz az ottani fegyvergyakorlatokon. Szept. 6-án Budapésire vonul és 7-től 20-ig részt vesz a nagy hadgyakorlatokon. Szept. 21-től 30-ig tartóan a visszatérés.

A teréziumi magyar alapítványok egyben nagyfontosságú királyi elhatározást közölt a hivatalos lap. Eszerint 6 felsője június hó 17-én kelt legfelsőbb elhatározásával kijelentette, hogy a magyar alapítvány helyre való felvételre csak olyan ifjak tarthatnak igényt, kik hitelesen igazolják, hogy a magyar nyelvben kellőképpen jártasak. — E királyi elhatározásra nagy szükség volt: az legalább meg fogja akadályozni azt, hogy a Teréziumnál levő magyar alapítványi helyek teljesen idegen kezekbe kerüljenek.

Halálozás. Salamon Vincze meghalt f. hó 17-én, életének 70. dik évében. — Ursits Vilmos a katonai korház derék építését szintyug Dezső őcsét sulvos csapatás érte: édesanyjuk Ursits Lipótné f. hó 18-án hosszú szenvedés után Aradon elhunyt. Aldás emlékeztén.

Terepfővelői gyakorlat. A Ludovica Akadémia IV. évfolyamának növendékei, mint lapunknak írják, f. hó 16-ika óta terepfővelőien vannak Gyöngyös vidékén. A növendékek 3 csoportba vannak beosztva és pedig az I. csoport Apozon Vörös Szilárd főhadnagy, a II. csoport Gyöngyös-Patán Biscconti Péter főhadnagy és a III. csoport Ecséden Junga Sebő hadnagy vezetése alatt. Gyöngyösön van 22 szabadságot állományú tiszt és 4 szabadságot állományú tisztelvényes egy csoportban Ruderschied Ferenc hadnagy vezetése alatt, osztálytiszt: Zsulyevics Ferenc főhadnagy. Az egészen parancsnoka Kucz Károly százados. A felvételi különítmény f. hó 21-én folyozik, a mikor is a növendékek 3 csoportban gyakorlati utazásra mennek, a szabadságot állományú tisztek és hadapródok csapataikhoz felvonulnak, a többi tisztek pedig bevonulnak Budapestre. A környékbeli név derék honvédeinket mindenütt a lehető legjobbban fogadják és kedvökért mindent megtesz. Van jó bor bőven, jó víz azonban nincs, a szép leány is kevés, össze sem lehet hasonlítani őket a baranyaiakkal! — írja jellemzően tudósított és ez elismerés, mely különben nem újság nálunk, bizonyára jól fog esni a baranyai szépeknek, még ha egy cseppet sem hiuk is.

Ahol a katonatiszt kiképzéshez értenek. A honvédséghez jutott önkéntesek a Ludovica Akadémiában nyerik kiképzésüket. A tanfolyamnak az idén 91 növendéke volt, kiknek vizsgálatai, mint lapunknak írják, f. hó 5-ig tartattak és azok igen sikerültek. A 91 növendék közül 7 jelen, 33 igen jó, 48 jó eredményt ért el; ki nem elégtőt eredményt összesen 3-nál volt, kik közül 1 pótvizsgára ajánlatot, a másik 2 csak azon esetre ajánlatot pótvizsgára, ha az ősi gyakorlat után a csapatparancsnok is ajánlani fogja őket. — Ez az eredmény olyannyira kielégítő, sőt fényes, hogy szinte meglepő. Meggyőződen bizonyítja, hogy igenis a magyar ifju nemcsak nem idegenkedik a katonai tudományoktól, de igyekszik is azt elsajátítani és el is sajátítja könnyen, ha magyarul tanítják és humanusan bának vele. Magyar nyelvi tanítás és humanus bánásmód mellett 91 magyar ifju közül csak 2 bukott, ezek is csak feltételesen, a javíthatás reményétől nem teljesen megfosztva. Ha nem ilyen lesz az eredmény a közös hadseregbeli önkéntes tanfolyamoknál, úgy a hiba a közös hadsereg tisztképző rendszerében keresendő és ezen a rendszeren okvetlen változtatni kell. Az önkéntesek képzését ez esetben teljesen át kell adni a honvédségnek. Ha a közös hadsereg által kiképzett tényleges tisztek jők (!) a honvédségnek, a honvédség által kiképzendő tartalékos tisztek bizonyosan jők lesznek a közös hadseregnek.

Gyászhir. Egyetlen éjszaka két gyászhirrel döbbsentette meg Baramendet. Július 15-én minden fáradt ember nyugalomra hajtotta fejét. Csak egy nem talált emyhülést, csak egynek szeméit kerülte az álom, pedig annyit sóvárgott utána. Talán csak azért nem tudta lecsukni szép szeméit, mert érezte, hogy pár óra múlva úgys lezárja örökre? De még valaki járt álomtalanul és éjjelen. Mintha a bősök pokol szórta volna fel egyik átkozott rémét, mert — óh borzalom! — éjjeltájban magas lángoszlop csapott fel a falu alatt

s pár pillanat múlva egy tűz a 40 öles buzasztag, hogy reggelre csak fekete üszkők jelzik; „oda lett az ember reménye.” Nyolcszázötven kereszt buza hamvadt el. Az oltkó dícsértéren legyen mondva, kétségbeesett erőfeszítés után megmentették a szomszédos nagy asztagot. A tűzvész a beremendi határban fekvő Zalogos pusztán dühöngött, melynek jelenleg Wermuth Albert a bérleje. A kár 4000 frt s biztosítva volt törzsbiztosítással. S a mint a harangok össze-vissza kongtak, senki sem sejtette, hogy nemcsak a kigyult tűz hangos hirdetője ez, de lassan hamvadó, kialvó élettűz lélekesendítője is. A halál angyala belopódzott a szenvedés földi angyalához, magához ölelte s elvitte a szülők örömét, egy nemes ifju reményét — menyasszonyát, a testvéri szeretet példányképét, az ősz, megagott nagypapa alkonyának derűjét. Ezen az éjszakan szűnt meg szenvedni Kiss Margit és elment oda, hol „szébb a tavasz, zengőbbek a dalok.” Mindenki szerette a kedves modoru gyönyörű leányt, s most senki sem tehet egyebet érte, mint hogy letérli köveit, az emlékezés nefelejekszornját fonja fejéjére és imádkozik. Temetésé 17-én délután ment végre. Kopersójt vizárgoszoruk boríták. A rózsák lekonyulva hallgatództak fölőtte, várták, nem doban és még egyszer ott alul testvérük szive. . . Nem tudták szegénykék, hogy annak oly jól esik a pihenés. Domb Vince nagyfalusi református lelkipásztor mondta el fölőtte a szépen kidolgozott, jól átgondolt beszédet, a sirnál Bozay helybeli rector beszélt. Szép koszorúkat helyezte a kegyelet az elhunyt kedvesnek ravatalára; főlegénye Bauer Zoltán t. szolgabíró, babárkoszorú rózsákkal, széles atlaszszalaggal, a főlírás állt rajta: „a felejthetetlenek.” A Bauer-család, járásbíró Siklósról szintén ilyet. Ezenkívül a Wermuth család, Otrokóczy plébános-kanonok, Christl nővérek. Igen szép volt a Lang család koszoruja. Küldött Kornfeld tanító stb. Nyújtson a szülőknek, testvéreknek, rokonoknak, jobarátnak vigasztalást az, kinek kezei még a sirban elszórt csontokat is takarják. Ez a kéz fogja behegeszteni szívök sebjét s az a tudat, hogy nem halt meg ő, csak alszik. Boldog viszontlátást ott fenn mindnyájunknak!

Halál a bányában. Csütörtökön délután Dollanc Tamás és Rautschek József bányászok Szaboles-bányatelepen a Zsigmond-tárnában bányalég következtében megfuladtak. Nevezett bányászok fölboncolása tegnap d. u. ment végbe; a szerezcsélenség fokának kipufatolására pedig a hivatalos vizsgálat a főszolgabírórság részéről ma reggel fog megtörténni a helyszínen. A vizsgálat fogja kideríteni vajlon az emberek saját vigyázatlansága (például a bányában pipára gyújtás) vagy pedig egyéb gondatlanság, kellő ellenőrzés és elővigyázat folytán történt-e a két ember halála.

Szőrnyű halál. F. hó 9-ikén Lohring N. kisközi vágyonon fiatal gazdát saját kutyája megharapta az ujján. A gazda a sebet, ahelyett, hogy kigégetette volna, kiszopta. A háznépe este tére hazajővén és értesülve a harapásról, a kutyát agyonverte, de már későn. A megharapott gazdán az ebdüh még az nap este kitört, behozták Pécsre, de segíteni rajta már nem lehetett és másnap nagy kínok között kiszendvedt.

Tűzesetek. F. hó 12-én d. u. Raithl Károly sörfőző kárára a „csokoládi sörház”-nál az épületek közelében cséplés végett összahordott gabonát egy 5 éves béres gyermek meggyújtotta, azáltal, hogy gyufákkal játszott, mit a gyermek nem is tagad. A láng gyorsan terjedt tova s elpusztított még egy cserép egy faszindelyes házat is melléképületeivel együtt, valamint butorés ruhanemű is lett a tűz martaléka. A kár 15000 frta becsültetett, az épületek biztosítva voltak 4000 frtig. — Belvárdon f. hó 8-án d. e. 10 órakor egy pajta leégett, gyors segélynek és szélesenednek tudható be, hogy nagyobb szerencsétlenség nem történt.

Birtokvásárlás. A vasmegeyi pinkóci uradalmat megvette Gött Gyula, a somogymegeyi szállí uralom volt ispánja 116000 frton.

Elvesztett fiu. Fischer Mór kereskedő inas, ki Szegszárdon Polik Ignác üzletében volt alkalmazva, f. hó 5-ikén nyomtalanul eltűnt. A kis fiu édes atyja: Fischer Dávid báttászéki lakos, kéri a jölekkü közönséget, hogy őt esetleg fia tartózkodásáról tudósítani sziveskedjenek.

A gyermekek nevelése. Egy nemrég megjelent egészségügyi munka arra figyelmezteti az orvosokat, hogy mindazon családoknál, a hol

bejárások, szigorúan ügyeljenek a gyermekek-nél arra, hogy attól a kortól kezdve, amikor ugynevezett tejfogazkat elvesztik, elismert minőségű szájkonzerváló szerakkal rendszeresen tisztogassák szájukat és fogukat. Az említett mű ugyanis statisztikailag bebizonyítja, hogy a száj-, fog és az emésztő szervek bajai legtöbbször oly gyvénéknél fordulnak elő, kiknél a száj és fogak konzerválását gyermekkorukban elhanyagolták. E mű tudós írója mindenkinek legmegalapozottabban ajánlja dr. Popp J. G. udvari fogorvos készítményeit és pedig A n a t h e r i n s z á j - v i z é t (melynek palackjait nemrég tetemesen meg nagyobbították. Ara 50 kr. 1 frt, és 1 frt 40 kr.) fogpasztáját (35 kr. és 1 frt 22 kr.) n ö v é n y f o g p o r á t (63 kr.) és végre odvas fogak kitöltésére fogtömőjét (1 frt.) De csak Popp-féle készítmények fogadandók el, mert e szereket erősen utánozzák és hamisítják. — E szereket kaphaták: Ifj. Erreth J. Sipőcz L., Zsiga L., Göbel K. és az Irgalmisok gyógyszerházaiban, Alt és Böhm, Obetko Zs. és Pachet E. kereskedésében. — Lapunk mai számában foglalt hirdetését ajánljuk olvasóink figyelmébe.

A sósorszesz mint hasznos háziszor már sok ezer esetben bizonyult a legjobb szorító szernek hirtelen rosszullát, meghűlésből keletkezett bajok, stb. stb. gyors megszüntetésére, úgy hogy alig van család, melynél ne ismernék ezen szer kitűnőségét és szükségét annak,

hogy mindig legyen belőle a háznál. Azonban csakis a valódi, tiszta minőségű sósorszesznek van meg a várt hatása, miért is figyelmeztetjük tisztelt olvasóinkat, hogy utánaotok vásárlásánál óvakodjanak, s mindig B r á z a y Kálmán sósorszeszét használják, mely számos kitűntetés és tapasztalás szerint a legjobbnak ismertetett el úgy hazánkban mint külföldön is, és a melyről szóló mai hirdetésünket ajánljuk olvasóink figyelmébe.

Joggal tekinthető „Warner Safe Cureja” az ujkor legfontosabb közegészségi találmányának, mert a legnagyobb eredményeket mutatja fel, vese, máj és hólyag-betegségeknél. Erre nézve legvilágosabb bizonyítékul szolgál az alábbi.

Taval Karlsbadon megiszgáltattam magamat egy ottani orvos által, ki azt állította, hogy epekő és miplaganatban szenvedek és az ottani kurát ajánlotta nekem. De nem használt; már alni sem tudtam; éjjel az ágybanfekvés nékem kín volt. Érvágyom hiányzott, minden ételnek zöld íze volt; szédülés és gyakori ájulások jöttek rám azonkívül, a jobboldalomban szúrásokat és fájdalmakat szenvedtem, melyek, ha fekvőtem, mind nagyobbak lettek. A viz-árválasztás igen csekély volt.

Ezen szomorú állapotomban figyelmeztettek Warner Safe Curejára. Elhatároztam, hogy ezzel kísérletet kell tennem. És az erről szóló röpirat átolvasása után megerősödtem elhatározásomban, hogy egészségemet visszanyerjem.

Legjobb lelkiismerettel közölhetem tehát, hogy betegségeimből és szenvedéseimből hála Istennek gyógyultam és minden szenvedőnek tanácslom, hogy bizalommal használja e csodahatású szort, mert én egyedül ez által gyógyultam fel és lettem visszadva családomnak és az életnek. Königsberg Ezer mellett Brandt Fáni divatárúsnő. Egy üveg ára 2 frt. Kapható Ifj. Erreth János és Göbel Kálmán gyógyszerésznél.

Gabona-árak.

Hivatalosan feljegyzették Pécs szab. királyi város 1889. évi július hó 13-án tartott heti vásárán

	Őszi	7 frt — kr.	6 frt 60 kr
Buza	tavaszi	— frt — kr.	— frt — kr
	uj.	6 frt 70 kr.	6 frt 50 kr
Kétszeres	őszi	6 frt — kr.	5 frt 80 kr
	uj.	— frt — kr.	— frt — kr
Rozs	őszi	— frt — kr.	— frt — kr
	uj.	5 frt 60 kr.	5 frt 20 kr
Árpa	őszi	— frt — kr.	— frt — kr
	tavaszi	— frt — kr.	— frt — kr
	uj.	5 frt 40 kr.	5 frt — kr
Zab	őszi	6 frt — kr.	5 frt 80 kr
	tavaszi	— frt — kr.	— frt — kr
	uj.	— frt — kr.	— frt — kr
Békköny	—	— frt — kr.	— frt — kr
Rengete	—	— frt — kr.	— frt — kr
Kukorica	—	5 frt 50 kr.	5 frt 20 kr
Szén	—	2 frt 50 kr.	2 frt — kr
Szalma	—	2 frt — kr.	1 frt 80 kr

Felölös szerkesztő és laptulajdonos!

FEILER MIHALY.

HIRDETÉSEK

HELD GUSZTÁV

Kárpitos és díszítő üzlete
(Pécs, Mária és Megye-utcák sarkán.)

Ajánlja dás választékú
kész kárpitozott butorait.
Legdivatosabb
szoba berendezések,
— ottománok, —
legújabb párisi
háló-divánok

továbbá
XV. Lajos korabeli kárpitdíszítések,
legelegánsabb butorszövetek, függő-
nyók rojttal, szőnyegek g y á r i
á r o n számíttanak. — Együttel ajánl-
kozom mindeféle butor-, díszítő és
bármily stílus szoba-kárpitozás kivite-
lére a leggyorsabból a legdíszesebbig
a lehető legjutányosabb áron.

2192 HELD GUSZTÁV.

A magy. kir. államvasutak gépgyára

a legújabb szerkezetű és minden tekintetben felülmúlhatlan
GYAKORLATILAG LEGJOBBNAK BIZONYULT

6, 8 és 10 lóerejű

locomobiljait
fa-, szén- és szalmafűtésre

valamint a magveszteség teljes mellőzését
eredményező szabad, meghosszabbított rázó
asztalral és szab. sajtásterű törekrostával
ellátott

48, 54 és 60” széles vaskeretű gőz-cséplőgépeit,
mely újításokkal immár 450-nél több cséplőgép működik az országban fényes sikerrel,
kedvező feltételek mellett ajánlja

FEHÉR MIKLÓS,

a magyar államvasutak gépgyárának vezérügynöke
Budapest, IX., üllői út 25. sz. „Köztelek.”

Eredeti

Singer-féle varrógépek

házi használatra és mindenemű iparczélra
eladás teljes jótállás és árfőlemelés nélkül

heti részlet-fizetésre
készpénz fizetés mellett
nagy engedmeny.

Az eredeti Singer-féle varrógépek ezen védjeggyel
vannak ellátva.

Neidlinger G.

Pécs, Széchenyi tér, Cséhy-féle ház.

Első pécsi temetkezési intézet „Kegyelet”

Ó-posta-utca 22-dik szám,

elvallalja a temetkezések rendezését

a tulajdonút képező, francia minta szerint épített díszes lögmentes üveg- és
nyitott halottas kocsijaiban, itt helyben és vidékre, olcsón és legszébb kivitelben.

Díszes ravatalozások fölállítását minden osztályhoz.

A halottak szállítását minden irányban Raktár-é- és fakoporsókából, szem-
fedők, sarkosorok, férfi és női halottas ruhákból. A pontos kivitelért az inté-
zet alulírott tulajdonosai kezkeskednek:

Hoffmann Károly, Edhoffer Ferencz, Hartl Ferencz, Szigriszt
János, Kindl Ferencz, Lauber Rozsó.

2052

GINDL ALAJOS, rendező.

ELSŐ MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG.

Alakult 1858-ban.

A társaság alapítói:

Gróf Apponyi György	Deák Ferencz	Gróf Desseffy Emil
Báró Eötvös József	Havas József	Báró Jósika Sámuel
Karátsonyi László	Gróf Károlyi György	Kiss Endre
Nádasy István	Báró Sennyey Pál	Somssich Pál
Gróf Széchen Antal	Szogyényi László	Urményi József
Gróf Zichy Ferencz	Gróf Zichy Henrik.	

A társaság jelenlegi kormányzó testülete.

A) Választmány:

<i>Gróf Károlyi Gyula, elnök</i>		<i>Gróf Csekonics Endre, alelnök</i>
<i>Gróf Andrássy Gyula</i>	<i>Giczey Samu</i>	<i>Báró Nikoláts Fédor</i>
<i>Báró Ambrózy Gyula</i>	<i>Hajós József</i>	<i>Báró Radvánszky Géza</i>
<i>Bereznay István</i>	<i>Heinrich István</i>	<i>Steiger Gyula</i>
<i>Bittó Kálmán</i>	<i>Hodossy Imre</i>	<i>Gróf Wenckheim Frigyes</i>
<i>Deutsch Sándor</i>	<i>Mendl István</i>	<i>Gróf Zelénski Róbert</i>
<i>Fuchs Rudolf</i>	<i>Gróf Nádasdy Ferencz</i>	<i>Gróf Zichy Béla</i>

B) Igazgatóság:

Harkányi Frigyes	Lévay Henrik	Ormosy Vilmos
Tornyai Schosberger Zsig.	Ullmann Karoly Pal	Gróf Zichy Nándor.

C) Felügyelő-bizottság:

<i>Gróf Battyány Géza</i>	<i>Jekelfalussy Lajos</i>	<i>László Zsigmond</i>
<i>Gróf Szapári Gyula</i>	<i>Szütányi Izidor</i>	

1. Teljesen befizetett részvényalaptőke	frt	3000,000 —
2. Társasági tartaléktőke	”	2.302,983,04
3. Tűz- és szállítmányi készpénz-dijtartalék	”	1.848.530,13
<small>a viszontbiztosított rész levonásával és minden megterhelés nélkül</small>		
4. Életbiztosítási díjtartalék	”	13.414,368,10
5. Árfolyamkülönbözeti tartalék	”	300,000 —
	frt	<u>20.865,881,27</u>

Tárczában levő díjváltók s díjkötelezvények frt 11.667.972,82

A társaság elfogad biztosításokat:

- a) tűzkár ellen (ha villám által is okozva) épületekre, gyárakra, gépekre, gazdasági- és iparkészületekre, árúkra, butorneműekre, marhadállományra stb.
- b) szállítmányi károk ellen, vizen, szárazon és vasuton
- c) jégkárok ellen teljes kártérítéssel, és
- d) az ember életére, halálesetekre fizetendő tőkék, kihazasítások, évjáradékok stb.

A biztosítási díjak lehető jutányosak, s a fölmerülő károk a leggyorsabban és a legjutányosabban térítettnek mag.

Alulírt főügynökség a biztosítási ügyre vonatkozó mindennemű felvilágosítást a legnagyobb készséggel ad és a nála beterjesztendő biztosítások felvetelére, átváltására, úgy helyben mint vidéken ajánlkozik és midőn ezt a nagy közönség szives figyelmébe ajánlja, egyuttal kéri, hogy bizalmával az általa képviselt egyetlen hazai intézethez forduljon.

Feiler Mihály,

az „Első Magyar Ált. Bizt. Társaság Pécs és kerülete főügynöke.

Iroda-helyiség: Lyceum-utca 4-ik szám.

TÖRTÉNELMI, RÉGÉSZETI ÉS NÉPRAJZI KÖZLEMÉNYEK.

A „PÉCS” MELLÉKLEPJA.

4-dik SZÁM.

MEGJELENIK HAVONKÉNT EGYSZER.

JULIUS 20-án.

Ujabb közlemény a bölskei sírmezőről.

II.

Annnyira el voltunk foglalva kutatásainkkal, hogy észre se vettük, midőn ugy 1,5 óra tájban délnyugat felől aggasztólag terhes felhők kezdtek felvonulni a nyugati oldalon amugy is félig elfedett láthatárra, s alig voltunk képesek leleteinket elesomagolni s e közben Szalai István bölskei bíróval megalkudni, hogy a szomszédos löherés terület holnapi felásatására a tulajdonos beleegyezését eszközölje ki; tekintet és minden irtalom nélkül a mi tudományos buvákodásunkra oly erővel tört ki a vihar és az égi battériák oly hatalmas tevékenységet fejtettek ki, hogy a sötét felhőkből hegyibéni zudított nedves terhek elleni védekezés alatt a tragikus véget ért harcok igen érdekes koponyájáról is megfigyelkedtünk s embereink újból visszatemetették azt régi nyugodt helyére, holott én azt is az antropológiai múzeumunk számtam.

A kényelmes fogat és ügyes hajtás mentett meg bennünket attól, hogy borig nem áztunk és P.-Szt. Andrásra érve Nagy Lajos ur vendégszerető házánál, a példányszerű családi élet ezen irigylendő tűzhelyénél, kedélyes társalgás közben elkeltött estebéd után még hosszabb történelmi fejtegetésekbe mélyedtünk, s midőn az 8-, 6-, közép- és új-kor nagy eseményei felett átsuhavva, a legújabb kor kaleidoszkopikus képeibe értünk, mindnyájan éreztük a pihenés idejének elérkezettét és nyugalomra vonultunk.

Az előző estén átvonult hatalmas vihar után október 9-én reggel gyönyörű őszi napra virradtunk; a pusztai kényelmes uritakot környező szép park milliárd csilagtól ékesítve ragyogott, s az egész éjen át dühöngött orkán a hajnali órákban valóságos zephirré enyhülvén, ennek szárnyain a szétszakgatott felhőretek utolsó foszlányai is már csak a láthatáron távolodtak ugy annyira, hogy reggeli 7 órára az ég valószínűségi pompában diszjelgett. Az izletes, kitűnő reggeli után a kocsi előállván, új erővel, új reményekkel siettünk a megkezdett munka folytatásához.

A helyszínére érve csodálkozva láttuk, hogy embereink semmibe sem vették a lefolyt éjjelen felettünk tomboló vihart; már korán reggel hozzáfoghattak a munkához, mert a Szalai István bíró közbenjárására Kovács Ferenc által átengedett szomszédos és arankával meglepett kisedő löherés területen Kanász Pista, mint legügyesebb munkásunk vezetésével alatt már megvonták a kelmákat és csakhamar elérték benne a körülbelül egyméternyi mélységet, s akkor már biztosan megolvashattuk benne az öt sirt, melyet abban feltárandók voltunk. Tudvalevő dolog, hogy a löher gyökerek meglehetősen mélyre hatolnak be, s addig a munka, minthogy ezen gyökérszálakon a nedvesség is lehatól és a földet megporhanyítja, ugyan is ment, azonban e gyökérszálak elágazásánál ismét csak azon kőkeletény talajba jutottunk, a melylyel az előző napon is már annyi küzdelmünk volt. Ezen körülmény azért nem vette el kedvünket a munkától és érdekes leletek reményében annál óvatosabban folytattuk a munkát.

Egy-két óra múlva már a sírok kibontásához foghattunk és ezen munkánk eredménye a következő volt:

VIII. sírúreg. Itt egy elesenevászott, satnya ember csontvát találtuk, melyben még csak az obligat kés, vagy agyaggyöngy nyomát sem fedezhettük fel.

IX. sírúreg. E sírban egy erőteljes férfi csontváz nyugodott, mellén a már ismert agyaggyönggyel és dereka táján a csat rózsda ette törmelékeivel. Ezen sír arról nevezetes, hogy vele volt eltemetve lova is, melynek koponyáját egész épségben emeltük ki, de az egyik munkás azt elejvén, jelentékeny törési sérüléseket szenvedett. Itt a lovat tehát megtaláltuk de különösen kiemelendő azon körülmény, hogy ebben a VI. sírúreggel éppen ellentétben, a szerszám semmi nyomára nem akadunk, annyival kevésbé találtunk zablát vagy kengyelvasat.

X. sírúreg. Gyermek csontváz minden lelet nélkül.

XI. sírúreg. Ismét egy deli termetű férfi csontváza egy hatalmas kos orru lóval együtt. Nagy érdeklődést váltott ki a kiemeléshöz, mert ebben a sírban reméljük feltalálhatni a mai nap legbelsőbb leleteit. Hiába kerestük azonban a csatabárdot, csakányt vagy lándzsát, minden körülmény hiába lestük a palást, vagy a kis baltát, hasonlóképen jártunk a zabla és kengyelvas keresésével is; midőn azonban a ló koponyáját bontottuk ki, e mellől egy jó tyúktojás nagyságú elefantcsont gömb bukkant elő, melynek párjára még eddig nem akadunk. Ezen gömb átlukasztva lévén, felső nyílásánál egy centimeter magasságú kúrtó féle kiemelkedésben a furás kitágul, — míg az alsó részén szűkebbre szorul. Kívül a gömb oldalán párhuzamos spirális vonalak vannak bekarcolva, mely vonalak között-közben egy központtal ellátott apró köröskékkel díszeskednek. Ezen csontgömb valószínűleg a lófőjén a szerszámra erősítve a toldisz tartója lehetett. — Alább a lónak dereka körül találtatott egy 3. ctmr. széles és 10. ctmr. hosszú elefantcsont lemez, mely alatt az elrohadt vastag szíjnak nyoma nyilvánvalólag felfedezhető volt. Ez talán a nyereg, vagy egyéb löszerszám diszinténye lehetett és különösen arról nevezetes, hogy a rajta bekarcolt vonalak a gömb diszintményével teljesen megegyeznek. Néhány rozsdasáttel vasdarab, melynek egy része csat, a másik késpenge lehetett, került ugyan még elő ezen nevezetes sírból, azonban egyéb megemlítésre méltó tárgy abban semmi nem találtatott.

XII. sírúreg. Gyermek csontváz lelet nélkül.

XIII. sírúreg. Női sír egy agyaggyönggyel.

XIV. sírúreg. Gyenge férfi csontváza, derekán a szíjzöv elkorhadt nyomaival, hol a rozsdasáttel csatnak apró törmelékeit csak úgy kotortuk össze.

E két többi sírt egy kisebb mellék kémárokban találtuk, melyet csak a délutáni órákban nyitottunk meg, s ezen munkálat alatt Nagy István barátom puskával és kopóval odaállított. Minden kirándulásomnál a puskámat megfelelő mennyiségű patronnal magammal szoktam vinni, így ezek itt sem hiányoztak, és bár minden érdeklődésemet lekötötte a folyamatban lévő ásátás, — de Pista barátomnak unszoló

rábeszélése (természetesen: könnyű Katát táncba rántani) midőn megdöngölt, hogy László barátom azért az ásátást tovább folytattam és szakavatottan befajzani is fogja, — elesábitott, s ugy a mint öltözve voltam, Pistával együtt neki indultam a nádlásoknak, hogy legalább egy pár órát vadászjunk is.

Pista barátom a fúrge kopókat bevezette a nádlásokba, ő maga ott a csatkos sás között a közelben, én pedig mincegy 70—80 lépéssnyire a szárazabb gyepon haladtunk lefelé, fészült figyelemmel várva a legelső „nyiff nyaff“-ot, a mi csakhamar be is következett. A kutyák első hangadására kiugrott a mi tapsifüleink a sírűből és majdnem egyenesen nekem tártak hosszán elnyulva igyekezett az országút felé. Pista barátom, ki először közelebb állt a nyulhoz, de látva, hogy az felém tart, a köteles első lövést megtette ugyan, azonban csupa udvariasságból, hogy az első nyulat én teríthessem le, melléje létt, — erre azonban a nyul hirtelen irányt változtatott és a nyafogó kopóktól üldözötve köztünk keresztbe áttört, miközben egyik a másikunktól nem lehetett, s mikor az én puskám eldőrdült, jó távolra az árkon szökött át, s még talán egészségesebbé vált, mint volt és szédületes sebességgel rohant fel a kis lesvölgybe, hol aztán az üldöző kopókkal együtt szemeink elől eltűnt.

Míg Pista barátom a kopókat vissza tereleendő a két lesvölgy közötti ormon sipolt, addig én lementem a távoltságot, hogy ugyan mennyire lehetne a nyultól a lövés pillanatában, és kiszült, hogy bár én csak 8 as sörreltel voltam ellátva, és 75 lépéssnyirt túrtént a lövés, azt én biz elejtethetem volna. Midőn Pista barátom ebvel visszakerült, s tovább folytattuk a nádlászelek meghajlását, még két nyulat vezetett ki, de már akkor nem igen bízott bennem, s nehegy a kutyák újból nyakukba vették a határt, mind a kettőt egy-egy lövéssel leterítette.

Mire ismét a sírmezőn felűtött táborhelyünkre visszakerültünk, László barátom a mai nap leleteinek elesomagolásával már készen volt, embereink az árkok betemetésével foglalkoztak, s alig üríthettünk ki egy tartalékban maradt palackot, midőn ismét cseperegni kezdett az eső s ugyancsak igyekeznünk kellett, hogy a hatalmas zápor előtt, mely azt követte, még Sz.-Andrára érjünk.

Minthogy az ezúttal rendelkezésünkre állott területeken, a hol az ásátásokra három napot számtunk, a munkával már az első két napon elkészültünk, a mai estét azon kérdésnek eldöntésére fordítottuk: holnap azaz október 10-én mily munkát végeztessünk? ugyanis László barátom az ő előleges nyomozódásai és puhatódásai alapján e célra több pontot jelölt ki.

a) Vizsgáljuk meg a dunamenti dombormokat, a hol konyhabüladékok nyomai észlelhetők.

b) Kutassuk ki a bölskei nagy szigeten lévő rommaradványokat.

c) Assassuk meg az özv. Hanzóly Ferencné urnó birtokán állítólag elterülő régi temetkezési helyeket.

d) Kísértük meg a Bölskéről Szt.-Andrára vezető utvonalon lévő azon pontnak megvizsgál-

lását, hol az áthaladó kocsi dűbörgő zaja valami földalatti űregt sejtet.

e) Tartunk beható szemlét a népvándorláskori sírmező feletti ormokon, vajon nem fedezhetők-e fel az egykor itt temetkezett népek lakó helyeit. Végül:

f) Tegyük kísérletet a nagy lesvölgyre nyíló pincészerű alagút bejáratának kitisztítására, melyben már annyian megfordultak, de a végére jutni még senkinek sem sikerült.

Ennyi kutatási hely közül, midőn az egyik érdekesebbnek látszott, mint a másik, nagyon nehéz volt a választás, s míg az egyik másik helynek előnyeit latolgattuk, vagy az itt ott fenforgó nehézségek vagy akadályok elhárítása felett tanakodtunk, ismét csak Pista barátom döntötte el a kérdést, mondván: „Assatok a két lesvölgy közötti ormon, hol minden kétséget kizárólag valami kőépületnek kellett állnia, s ott egy nap el is készültök.”

Az indítvány egyhangulag elfogadott és László barátom ehhez képest intézkedését megis tette.

Október 10-én ismét gyönyörű időre virradtunk, s midőn ugy 8 óra körül a helyszínére hajtattunk, munkáink már derékig mélyedtek a három kőmarokban, melyeket László barátom utasítása szerint előre megnyitottak, a hol azonban eddig temérdek épületrömelék között szét-szort embercsontok és néhány vas szegen kívül egyebet nem találtak.

Körülnéztünk a kised ormot, miközben teletűdővel szivtuk be az ide, tiszta levegőt, néhány percig kéjjel szemlélők a gyönyörű panorámát, melyet az előtűnik elterülő s a mindinkább emelkedő ősi napnak ragyogó sugarai által uszó madocsi lapály nyújtott, szatán egész erővel munkához látunk. Minthogy eddig még kőfalra nem bukkantak, megkíséreltük két kőmaroknak egy részlos új árokkal való összekötését, melyben aztán alig 30—40 ctmr mélységben megtaláltuk a faragott termékövekből szabályosan épített falat.

Ez volt a legünnepelesebb pillanata a napnak és a legfeszültebb érdeklődéssel kerestük a falnak széleit, s midőn evvel tisztában voltunk, nagy óvatossággal ásattunk annak ugy a külső mint a belső oldalán le, egészen a legelső sor köig, melyet körülbelül egy méternyi mélységben értünk el. — Ezen túl már csak a falmentén kellett ásatnunk mindkét irányban és csakhamar kitért, hogy falunk szabályos körívben kanyarodik. Nagy nehézséget okozott azon körülmény, hogy a fal öt ponton teljesen szét van rombolva egészen alapjáig, a hol csupán csak kötőrmeléklet találtunk, s hogy a falnak további folytatását megtaláljuk, ásátásunkat a szabályos kör vonalában kellett folytatnunk.

Dél tájban már előtűnik volt a kitakart kőfal s arról a szükséges méreteket felvettem.

Méreteim szerint ezen kőépület belső világo ságának átmérője 5.75 méter, tehát a három ölet nagyon megközelíti. A fal szélességének mérete 70 ctm. s ebből az tűnik ki, hogy az épület kicsinyiséghez mérve elég erős falazattal bírt, s itt meg kell még említenem, hogy a kőfal északi, nyugoti és déli oldalán pillérekkel is meg volt támasztva, mert ezeknek elvitáztatlan nyomait feltaláltuk, s a körülásztásnál ezek mindenkor zavart is okoztak. Ugy látszik, hogy a bejárat a déli oldalon volt, a hol a pusztítás ereje legrombolóbban is hatott. A három pillér vastagsága azonban nem egyenlő s ebből, valamint abból is, hogy nem mértanilag egyenlően voltak elhelyezve, azt következtettük, hogy ezek nem egy időben készültek, hanem a szükséghez mérve, midőn a falak repedezni és a kidőlés sel fenyegetni kezdtek.

Az építkezési anyag tulnyomólag faragott mészkőből állt s erre mutat a temérdek szét-szort kötőrmelék is, a melyben azonban igen jelentékeny mennyiségű római téglá darabot is találtunk. Minden ilyen római tégladarabot, melyek száma százakra rug, külön-külön figyelmesen megvizsgáltunk, azokon azonban a felírások legkisebb nyomát sem fedezhetők fel, noha köztük a felhajtott szélű tégladarab épen sem ritkaság. A kővek vakolatnál (malter) voltak ősszeragasztva, még pedig elég mész tartalommal.

Megkutatattuk ezen egykori épület maradványának egy külső környékét, mint belső terepének talaját is s ennek eredménye felette leverő volt. A kőfalon kívül felkutattott hánytűföld rétege hamu, korom és kötőrmelékéből állt, a hol azonban az utóbbi volt mennyiségre nézve tul-

sulyban, belül a kőfalak közötti területen pedig a kötőrmelék jelentékenyen kevesebb, a hamu és széndarabok pedig, mely utóbbiak között az ökölnyi, vagy gyermekfej nagyságúak sem voltak ritkák, határozottan több volt. Nem egy oly égett keményfa darab került elő, melyben egy lányi hosszúságú erős vasszeg is volt. Az emberi csontváz maradványok, a koponyák, láb és kar szárszontok, bordák és csigolyák oly szerte-szét hányt vetett állapotban kerültek elő e törmelékekből, hogy teljes lehetetlen lett volna azokból egy csontvázat is összeállítani, holott itt legalább 15—20 tetem volt eltemetve, s koponyáik után itélve a legkülönbözőbb korból valók. Találtunk itt a 70—80 éves aggtól lefelé a 2—3 éves gyermek koponyáig majd minden tizedévből valót, de teljesen épet egyet sem.

Mindezek után azt várhatná tőlem a t. olvasó, hogy ezen költséges és fáradságos munkával végzett ásatás ékkénti befejezése után mondjam meg, hogy ezen épület mi volt, mikor és hogyan pusztult el, végül az a sok emberi maradvány kiktől származik és miként jutott oda?

Nos hát ezen kérdésekre csak annyit mondhatok, hogy mi dilettánsok rendszerint csak arra szorítokunk, hogy constátáljuk azt, a mit találtunk: leleteinket, ugy a mint találtuk, természetben, ha így nem lehet, leírásban vagy rajzban küldjük meg azon szakfőrúknak, a kik aztán a rendelkezésünkre álló ősszes eszközeivel a tudománynak szintén csak hozzávetőleg, megközelítőleg adhatnak véleményt, mert az archeologia is még mindig — bár már igen jelentékeny haladást tett — a legfiatalabb tudományok közé tartozik, de nem sokára — sőt még ha fokozatosabb támogatásban részesülhetne — oda fog jutni, hogy az ily ősszerajított adatok nyomán mindig biztosabb, utóbb pedig határozott véleményt fog adhatni.

Mindazonáltal ne tessék azt hinni, hogy azért aztán a mi leleteinkről egyáltalában semmi véleményvel nem volnánk s ismereteink kised tárházában ne kutatónánk, hogy leleteink meghatározását magunk is meg ne kíséreljük. Tesztük bizony és így ezen épület maradványáról is elmondhatók, hogy ott egykor talán egy római őrtorony állt, mely a népvándorlás homályos korszakában elpusztult, századok mulva aztán, már a magyarok idejében ezen terület a rommaradvánnyal valamely magyar nemes birtokába került, a ki a romokat kitaroztatta, kies fekvésénél fogva megkedvelte, felépítette, betörtöztette, s abból kőpalotát, vagy egyszerű temetkezési sírboltot készített: midőn pedig már egy-két századon át odatemetkeztek, a mohási vész után felvonult erre a tüzell vassal pusztító török, előbb kirabolta e kegyeletes helyet, aztán felgyújtotta és földig lerombolta. Mindezeket azonban teljes biztossággal el nem mondhatjuk, hanem ha majd a tudományos megvitatáson keresztül megy, az illető szakfőrúknak arról már indokoltabb véleményt adhatunk*.)

Feltevésünket — mert az még nem is lehet egyéb — támogatja az alap-kőfalazat rendszeres és szabályosan faragott mészkővekből való építési modora, valamint a törmelékben talált temérdek római téglá. Igaz, hogy ezekből egyet sem találtunk egészen s a darabokon sem fedeztünk fel valami felírást és így lehetséges, hogy ezen tégladarabok csak később, az itt közelben elvonuló római ut anyagából is hordathattak ide, — de más rész e nagymérvű rombolás alatt elpusztulhattak, összetöredelözhettek itt is. Így a valóságos római eredet még mindig kétséges.

Továbbá a madocsi apátságunk 1145-ből ránk maradt határjárásában előfordul a Budics űlese, a hol kőkapolna van. Hogy aztán ezen történelmi adatot lehet-e és miképen összefüggésbe hozni a mi leletünkkel, mely Madocsihoz oly közel esik és a Budics űlese fogalmával oly nagyon összeegyeztethető fekvésű, azt dönték el azok, a kik a püspökségek és apátságok, vagy még inkább Tolna vármegye történetében jártasabbak, mint én.

Hogy mily értéke van fíradozásainknak a régészeti emlékek kutatása körül, azt majd annak idejében az archaeologiai társulat fogja méltatni, mi magunk nem tudhatjuk, — azonban Nagy

*) Ezen rom körüli ásatás rajza: részletes leírása, valamint az ott talált tárgyak ismertetése annak idején az archaeologiai közlönyben fogunk megjelenni, hová azok beküldetnek.

László tisztelt barátom az elmúlt évben is épen ugy meghozta szokott áldozatát a közművelődés ügyének, mint azt az idén is meg fogja hozni, melyről annak idejében a rendes tudósítással elmaradni nem fogunk. Végtelenül sajnálatos azonban, hogy e leletekben oly gazdag vármegye régészeti emlékeinek lejárva része mind vidékre vándorol és a központon még mai napig sem tudtunk azok megőrzésére egy kis asylymot alapítani.

Szelle Zsigmond.

Utasítások

a népies hagyományok gyűjtése és rendezésére.

A francia néprajzi társulat utasításai alapján szerkesztette W. G.

I.

A népies hagyományok gyűjtése nem oly könnyű, mint azt az e téren jártafanok talán képzelik. Magában a gyűjtőben több előfeltételnek kell meglennie, ha azt akarja, hogy törkévését siker koronázza. A következőkben szólni fogunk ezen kedvező feltételekről s vázolni kívánjuk azon módokat, a melyeken bő gyűjteményhez lehet jutni.

Általán véve azt mondhatjuk, hogy a földmívelő nép, a mely itt ugyan nem kizárólag, de mégis első sorban tekintetbe jő, az értelmi fejlettség alsóbb rétegehez tartozik a városi lakókhoz képest, a kik nagyobb részének legalább bizonyos felületes tudományuk van. Ha megengedjük hogy ezen utóbbiak a XIX. század emberei, úgy a földmívelő nép mintegy kéthárom századdal hátrább van, miveltségé néha még egészen középkori. Habár a népies hagyományok szempontjából ezen szellemállapot rendkívül becses- és szerencsésnek mondható, mert e mellett a hiedelmek és a hagyományok jobban megtartottak természetességük és eredeti alakjukat, más tekintetben mégis utjában áll némi- leg az eredményes gyűjtésnek. A földmívelő nép tudomással bírva az eszmekör különbözőségről, mely őt elválasztja az előbbre haladott emberektől, nem könnyen lesz bizalmossá. Attól fél, hogy kigúnyolják a multról szóló elbeszéléseit és nem is egészen ok nélkül: gyakran különösen a félműveltek kevésbé kiméletek falusi polgártársai között, ha úgy tetszik, kissé elmaradott hitével szemben és nem állják a nép naiv vélekedését kinevetni. Épen ezért a parasztnak első indulata, ha egy ural találkozik, ki őt kikérdezi, a gyanú, vagy legalább az óvakodás és mint-hogy senki sem tud jobban hallgatni mint ő, ha akar, kikérelhetlen marad mindaddig, míg meg nincs győződve arról, hogy nem fogják kigúnyolni.

A faluban sem lehet jobban ráparancsolni az emberekre a bizalmat, mint a városban; hogy meggyerjük, bizonyos tapintattal kell bírni, melynek elméletét elég nehéz megmagyarázni; mindenek előtt a környezet meggyűlésére van szükség. Azt mondhatni, hogy, ha az ember egy ideig valamely vidéken lakott és a földmívelő néppel barátságos volt: nem bűszke, amint ő mondják, elérkezik a pillanat, midőn többé nem szegénylősek és anélkül, hogy nagyon mutatná az ember, becses tudósításokat kaphat tőlük. De jól kell az embernek magára vigyázni és bármilyen legyen a tárgy, melyről hall, nem szabad tiltakozni képtelensége ellen, sőt még mosolyogni sem egyszerűsége; szóval: e szempontból ugyanazon felfogásban kell lennünk velök, mulatva durva tréfáikon, érdeklődve hagyományaik iránt, (a mi nem épen nehéz, miután sok közülök igazán gyönyörű) minden vitázás nélkül elfogadva babonáságaikat és hiedelmeket.

Eleinte azt hitték, hogy a népies hagyományok összegyűjtéséhez elengedhetlen a földmívelő népet lakásban meglátogatni és a fonóban felkeresni. Anélkül, hogy rosszast akarnék mondani ezen módokról, melyet néha magam is sikerrel használtam, azt hiszem, ha saját tapasztalásom után itélhetek, hogy nem a legjobbak közé tartozik. Egy idegennek, egy urnak* jelenléte a tanya tűzhelyénél legtöbbször zavarba hozza az embereket; vendégük előtt, ha rokonszenves is, ráncba szedik magukat. E mellett meg nincs is mindig mesélő kedvük: szabadban végzett napi munkájuk után még a leg-erősebbek is egy kis fáradtságot éreznek; gyakran foglalkoztatják őket az időjárás, minőnek ígérkezik az aratás és a szüret és sok más efféle gond.

Én már sokszor és majdnem mindig siker-

rel használtam egy más módot, mely abban áll, hogy vagy magunkhoz, vagy egy barátunkhoz összehívunk bizonyos számú falusit és hogy jó kedvet csináljunk nekik, dobánnyal és egy kis itallal kínáljuk meg őket; eleinte hidegek, de ha beszélgetünk velük és ha a jó példával előljárva, valamit mesélünk nekik, nem mulasztják el az iránt érdeklődni; egy elbeszélő rákérzi, mi alatt ez beszél, felbőrc a többiek emlékezete és alig van vége egy mesének, a jelenlevők egy másika is előhozakodik valamely hasonló elbeszéléssel és ajánlkozik azt elmesélni. És valóban úgy van, hogy az egyik mese mintegy hívja a többit. Sokszor megcsik, hogy a paraszt, mikor azt kérdezzük tőle, ismer-e előlét, tagadólag felel és néha a lehető legbecsületesebb meggyőződés-sel. Tudta, de már récótá nem gondolt rá és azt hiszi, hogy elfelejtette, holott csupán csak elaludtak a rég hallottak emlékeztetőben: a mesék, melyeket most hall, visszaidéztek neki azokat és minthogy ma is mindig gyermekkorában, tehát oly korban tanulta őket, midőn a benyomások mélyen véződnek be, nem késik visszaemlékezni arra, amit már örökre kioltottnak hitt emlékeiből. „Meséket?” mondá egy asszony, akit kérdeztem, „tudtam én többet, mint a mennyi virgákba férni; elbeszélhettem volna akár holnap reggelig, de nem tudok többet.” Mikor aztán én elmeséltem neki egy mesét, visszaemlékezett egyre, utóbb kétfőre végre egy egész csomóra.

Az asszonynak valóban ma is mindig a legjobb elbeszélők; ők kevésbőbb feledékenyek mint a férfiak; mert azon meséket, melyek annak idején őket gyönyörködtették, mulattatták, vagy ijesztették, elbeszélők a kis gyermekneknek, akik mindig mohó vágyával esengenek az illeszélők után; azonkívül ajkaikról, legyenek bár vének vagy ifjak, az elbeszélés valami csodálatos bájjal ömlik, melyet a férfiaknál sohasem találunk. Majdnem minden mesegyűjtőnek, a Grimm testvéreken kezdve, szerencsés volt asszonyoktól gyűjteni a legjobb és legbájosabb népies változatokat. Ugyan-e bájjal találkozunk néha, de már ritkábban, a gyermekek ajkáról elcsúsznak; ők legalább gyakran még hisznek a mese valóságában: láttam olyakat, akik annyira el voltak ragadtatva elbeszélésük által, hogy személyesen részt látszottak venni hősiük kalandjaiban. — hogy beszédük váltokozva szeliden csengett, ha meséjük kedvelt alakja szólt és dúrván, ha az embervő őriás, vagy az őrdög, vagy valami más gonosz személy vette át a szót.

A helyismeret is fontos a hagyományos elbeszélés dolgában. A tulajdonképeni mesék mellett, amelyek közönségesen a tündérvilág háttérben a birodalmában történnek, vannak még mások is, melyek mintegy az illető vidék saját tulajdonának tetszenek, amennyiben valamely közlekedő helyhez kötvék az elbeszélő vallomása szerint. Jóllehet néha ezen mesék vagy helyesebben mondják, csak töredékes állapotban vannak meg, mégsem a legkevésbé érdekesek; találkoznak beúnók eredeti mellékletekkel, vagy olyanokkal, melyek némileg a vidék hagyományos történetéhez tartoznak.

Ha valamely vidék folyó mentén van, ha források tiszták és a vize jó minőségű, e körülményi alkalmat ad oly legendák fellelésére, melyek — néha kereszténynek lett alakban — a víz istenségeire, vagy tündérvilág vonatkoznak. Ha erdei vannak, azok legtöbbször manókkal, tündérekkel, vagy képzelt állatokkal, gyakran ember-őriásokkal, vagy rablókkal népesek. A nagy fák rejtelme jó alkalmat nyújt rémes történetek hozzáfűzésére. Az erdőben elhagyott kis Hüvelyk Matyi jobban izgatja a gyermekeket, mint a kékszakállú véres szobái, mint az ő hetedik felesége ellen fölemelt kése.

Az óskori köelmékek és a természetes sziklák is, melyek kiterjedésük vagy alakzatuk által feltűnőek, csodálatos mesék színteréül szolgálhatnak; ezen kövek alatt kincsek rejtők, melyeket csak bizonyos órákban lehet megtalálni és a melyeket rémítő szellemek, vagy iszonyú szörnyetek őrznek; hogy előlük megmenekedjünk, vagy hogy őket tévútra vezessük, ahhoz ép oly ritka varázsszer szükséges, mint a költő arany vesszeje. Néha e kövek tündéreknek, vagy egyéb szellemeknek lakásul szolgálnak. A nép ezen pogány alakokkal összeolvasztja a maga szentjeit, akik e sziklában hagyták nyomaikat; az őrdögöket, akik azokat áthelyezték és a kik karmainak helyét meg ma is mutatják, benyomva a köveken. Gyakran mindezen szellemek összezsarodnak és ugyanazon emlékekhez fűződnek. Ilyen-

kor három korszakot látunk magunk előtt, melyeknek emléke él a mondában: Az ókori istenségek tündérékké és manókká váltak, vagy egy későbbi átalakítás által — amelyhez a keresztény apostolok minden erejükkel hozzájárultak, rémítő s gonosz szellemekké lettek: a nép — néha maga az egyház is — a helybeli istenséget egy szenttel pótolta által annak számos tulajdonságát örökölte. A helynevek is fontos szerepet játszanak. Számos bizonyosságból tudjuk, hogy semmi sem marad jobban emlékekben, mint e vagy ama helynek valamely jellemző vonást tartalmazó neve. Ha egy mezőt, dűlt, árkot ördög-lak-nak vagy ördög-árok-nak neveznek, feltéhető hogy monda fűződik hozzá, és néha fel is találjuk azt. Ezen tündérvilág egvábirrnt határtalan: a bányáknak, különösen a földalattiaknak, meg vannak védő szellemeik és őrdögök, a fák megint az ővők, és a manók, melyek többnyire gonoszak, ezerféleképen meg tudják tréfolni a földművest, rozsdával verve meg a gabonát, foltossá tveén a burgonyát és, mint garaboncsás diák, elrejtőzve a jászost ontó zivataros felhőkben, vagy a forgószélben, mely szétröpíti a szénát s lehorjda a házak nád- vagy szalmafedeleit.

Népvándorlaskori sirra bukkant f. hó 15-én Apatha mellett (Erdélyben) Lőrincz István napszám három társával. A sirban volt 2 domborművű ezüst urna, egy tőmör arany karika és több más ékszer, melyek főmértéke 1780 frt., amelyet Finály erdélyi múzeumőr megvásárolt.

Megkövesült emberek. Svédnyből, a „Frnk. Ztg.”-nak a következőket írják: Uj-Wales Oregna nevű városának márványbányájában nemrég három teljesen megkövesült emberi holttestre bukkantak. Ha erre vonatkozólag kezdetben a kételynek helye lehetett, most már, midőn a testeket Svédnybe szállították, az tárgyatalanná vált, mert kétségbe, hogy megkövesült emberi holttest az, a mit találtak. A Svédnyba hozott holttest teljesen kifejtésűtt 5 láb és 10 hüvelyk magas férfi testének maradványra. A faj alakjából és az arcvonások körrajzából kétséget kizárólag megállapítható, hogy a halott a kaukaszni fajhoz tartozott. A kar kivételével, mely a vállnál letört, a talált emberi test teljesen ép s nevezetesen az arcvonások tisztán kivehetőek. Némileg belapultnak mutatkozik a holttest baloldala, a melyen feküdt. A márvány, melyben a megkövesült emberek találtak, tarka míg a körülötte levő tömegek fehérek. A nagyérdékű találmány bizonyára sokáig fogja foglalkoztatni a tudósokat.

Régészek Budapesten. A bécsi császári néprajzi múzeumot az új palotában tudvalevőleg aug. hó első hetében nyitják meg s ez alkalommal a németországi és bécsi anthropológiai-egy-letek kongresszusát tartanak Bécsben. Az egybegyűlt régészek a kongresszus után, augusztus 11-én Budapestre is lerándulnak s itt többek között megtekintik az aquincumi ásatásokat. A főváros közgyűlése a tudós vendégek fogadtatására nagyobb összeget szavazott meg s annak rendezésével Gümöri Havas Sándort, a fővárosi régészeti bizottság elnökét bízta meg. A fogadtatás részleteit a napokban fogja megállapítani egy szűkebb körű bizottság. Itt megemlíthetjük, hogy a bécsi kongresszuson Puluszky Ferenc és dr. Kuzsinszky Bálint muzeumi segédőr is részt vesz.

A „századok,” a „Magyar Történelmi Társulat” közlönyének f. évi 6. füzeté a következő tartalommal jelent meg: Rodostó és a bujdosók sirjai. I. Irta Thaly Kálmán. Az országos diplomatikai levéltár regentázása Csánky Dezsőtől. A különfélék rovatában Szádeczky Lajos jelentést tesz a sárköz-ujlaki Péché levéltárról. A történelmi irodalomban Hunfalvy Pál ismerteti Xenopol „A traianusi Dacia romunjainak történetei” című művet, Poor Antal ism. Wertner „Borics és Rostislaw” Mária ism. Rozvány „N. Szalonta történelméhez” című. Hódinka ism. Hormann „Glasnik” című művét. A tárcarovat foglalkozik a Magyar Történelmi Társulat, a vidéki társulatok ügyeivel és közli a magyar L. összeállításában a külföldi repertoriumot, valamint a vegyes híreket.

Felelős szerkesztő FEILER MIHÁLY.

1 1/2 lit. palack 16 kr. **REGEDI** 1 1/2 lit. palack 16 kr.

friss töltésű savanyúvíz

1 1/2 literes palackokban 16 kr.

a legjobb, legásványtartalombb, legolcsóbb üdítő ital. Pécsset kapható a következő fűszerkereskedő üzégknél:

Bayer Ferencz, Zsivanovits Károly,
Böhm Ferdinand, Präger János,
Eizer János, Reeh Vilmos özv.,
Feldmann W., Simon János,
Grünth & Hirschler, Spitzer Sándor fia,
Gyümösi Gyula, Webber Ferencz,

Lill István,
Nick Károly.

1 1/2 lit. palack 16 kr.

Jó tanács

aranyat ér! E szavak igazságát különösen betegségek esetekben lehet megismerni és ez okból jónak Richter kiadó intézetéhez a legszívvelősebb köszöneteket. A „Betegbarát” című, rajzokkal ellátott kis könyv elküldésért. Mint a szerencsésen meggyógyultak hozzányomatot értesítései bizonyítják, a benne foglalt tanácsok követése által még oly betegek is gyógyulást nyertek, a kik már minden reményt feladtak. E könyv, melyben húszéves tapasztalat eredményei vannak letve megérdemli a legkomolyabb figyelembevételt minden beteg részéről, barmi bajban is szenvedjen. Ki e becses könyvet megszerzede öhfajtja az irja egyszerűen egy levelező lapra magyar nyelven. Egy betegbarátot” és pontos címzet s ezimeze a levelező lapot Richter kiadó-intézetbe Lipésében. — A megküldés ingyen történik.

Videki megren-
telések
dis-
cretio
mellett
legpon-
tosab-
ban esz-
közöl-
tetnek.

parisi
külön-
leges-
eredeti
ségek
(präser-
vatif.)

EREDETI

Kapható:
GRÜNBAUM K.
PÉCSETT, Király utca 15.

Borszéki savanyú víz.

Az ásványvizek királya!

A legelső orvosi tekintélyek által Europa legjobb és legszépsávdúsabb ásvány-és borviznek van elismerve.

Pécsset egyedüli lerakat

Berecz Károly urnal,

a hol, valamint minden vendégülben folyton friss töltésben kaphatók.

Á r a k :

1 palack 1 1/2 liter 22 kr.
1 " 1 " 18 "
1 " 1/2 " 14 "

Az üres üvegek vissza vétetnek.

Borszéki kutkezelőség.

2731

